

Семенова Саргылаана Викторовна
Воспитатель МБДОУ ЦРР д/с №3 "Чебурашка" Сунтар/Сунтарский;
Улахан бөлөххө тылы сайыннарыы дьарыгын технологической картата

Темата: «Күнчээн соруудахтара»

Бөлөбө: Улахан бөлөх

Темата: «Күнчээн соруудахтара»

Сыала: Оҕо оонньуу көмөтүнэн билиитин ханатыы, чингэтии. Оҕону интэриэһиргэтии, оонньуур дьарыгыттан дуоһуйууну ыларын ситиһии. Толкуйдуур дьобурун сайыннарыы.

Соруктара:

Уерэтии: Дьыл кэмнэрин хатылаан чингэтии. Остуоруйалары таайан ааттылларын ситиһии. Тылы сүһүөххэ араартарыы, этии толкуйдаабын. Сөпкө чуолкайдык ааттылларын ситиһии.

Сайыннарыы: Тыл саппаабын байытыы, оболор бэйэлэрин ыккардыгар сэхэргэһиилэрин салгыы сайыннарыы. Оҕо толкуйдуур дьобурдарын сайыннарыы. Айар дьобурун сайыннарыы.

Иитии: Оҕо элбэҕи билиэн – көрөр баҕатын иитии; улахан киһиэхэ, алтыһар табаарыстарыгар убаастабыл сыһыанын иитии. Эппиэтинэстээхтик сыһыаннаһан, бэйэ - бэйэҕэ көмөлөсүһүү.

Керунэ: Подгрупповой

Бириэмэтэ: 25 мүн.

Туттуллар тэриллэр: Доска, күн, сарданалар, ойуур, мастар, уен кейуур ойуулар, ойуур кыллаларын хартыыната слайда, оболор сурукка эрчиллэр тэтэрээттэрэ, дьыл кэмнэрэ таныллар хартыына, мээчик, остуоруйалар ойуулар, тыл дьураалара, фишка.

Этаптар	Ис хобооно
<p>1. Хомуллуу. Оболору дьарыкка бэлэмнээбин, саабылаабын, Дорооболобуу. Дьарык тематын сьэргэбин.</p> <p>Магнитнай доскаға күн уонна сарданалара сыстан тураллар. 2 мун</p>	<p>- Үтүө күнүнэн! Бүгүн биһиги дьарыкпытыгар ыалдьыттар кэллилэр. Эһиги улаатан сотору бэлэмнэнии группатыгар тахсыаххыт. Төһө улаатан бэрээдэктээх, элбэх билиилээх буолбуппутун көрдөрүөхпүт. Оболор билигин ханнык дьыл кэмэй? Оболор: Саас</p> <p>• Сааскы ыйдары ааттаталаан эрэ Оболор: кулун тутар, муус устар, ыам ыйа.</p> <p>• Аны таабырынна таайыабын. Көңүлүнэн устар көмүс кытыа баар үһү. Оболор: Күн</p> <p>• Доскаға көрүөххэйин эрэ, бу тугуй? Оболор: Кун</p> <p>• Ол эрэри кини тобо эрэ хомойбут ди. Кини туга тийбэти? Оболор: сарданалара.</p> <p>• Күнчээнгэ көмөлөһөргө биһиги соруудахтары толоруохпутун наада. Толоробут дуо оболор? Оболор: аһаа</p> <p>Дьарыкпыт сагаланыан иннинэ үс быраабылабытын саныаххайын: 1. Болбойон истэбит. 2. Атыттарга мэхэйдээбэспит. 3. Уонна илиигитин уунан баран биирдэ эппиэттибит.</p>

<p>2. Остуоруйа ойуулар кестеллер.</p> <p>4 мун</p>	<p>- Бастакы сарданабытын ылыаххайын. Чэ эрэ болбомтолоох буолабыт. Остуоруйаттан соруудах ыйышпыт. Остуоруйаны теье билэргитин бэрэбиэркэлиэн бабарбыт.</p> <p>1 соруудах. Уус уран айыныны кытта билииннэри</p> <ul style="list-style-type: none"> • Эбээтигэр кэьи бэрэски ильдэн истэбинэ бере суоллаанттиэн албыннаан сизэтэлэн кэбьер. Ол ханнык остуоруйаны? Кыыл бэргэбчээн. • Ийэлэрэ оболоругар ас кердуу барбытыгар бере киирэн оболору сизэтэлэбит. Ол ким оболорун уонна ханнык остуоруйаттан? Бере уонна хоуол оболоро. • Ойбонно уу баһа киирбит. Мууска халтарыйан олоро түспүт уонна мууска хам сыстан хаалбыт. • Аатын умнан кэбиһэр оҕонньор туһунан ким диэн остуоруйаны? • Ханнык остуоруйаҕа ээ бэрэски ильдэрий? Маша имедведь • Биьиги береттен да, кимтэн да куттаммапыт. Дьиз туттан бииргэ олоруохпут. Кимнээбий ол? «ус сибиинньэлэр» Маладьаастар, бастакы сарданабытын иилиэххэийн.
---	--

<p>3. Хартынаннан этии толкуйдааһын, тыл хас сүһүөхтэн турарын быһаары.</p> <p>4 мун</p>	<p>2 соруудах. (тылы сайыннары) Ойуур слайдата кестер - Арааба бийиги ойуурга кэллибит быылаах. Бу ойуурга тугукеребутуй? -Мастары, кыылылары, кетердери. - Ханнык мастер баалларый? - Хатын, Харыйа, Бэс, Тиит. Ойуур, кыылылар, кетердер тустарынан ким этии толкуйдуой?Ойуурга элбэх кыыл олоор. Маска ким олооруй оолор? Ким сылдыарый? Саһыл. Ханнык мастары көрөбүтүй. Ха-ры-йа, Ха-тын. Бу тыл хассууехтээбинэн оччото таһынаахайан эрэ.</p>
<p>4. Физминутка</p> <p>2 мун</p>	<p>Физминутка. 1,2,3 иннигэр хаамабыт. 1,2,3 кэннигэр хаамабыт1,2,3 уна эттүгэр, ханас еттүгэр. 1,2.3 тохтоон ылабыт.</p>
<p>5. . Дьыл кэмнэрэ кестеллер.</p> <p>4 мун</p>	<p>3 соруудах. (Тулалыыр эйгэ) «Хартынананы онор» Чэ эрэ остуолларынан араасан конверга баар хартыналары танын эрэ. Туох табыста? Дьыл кэмэ. Ханныктарый? Оолор билигин ханнык дьыл кэмэй? Саас. Сылга хаста дьылкэмэ уларыйарый? Сотору ханнык дьыл кэмэ кэлэрий? Сайын.</p>

<p>6. О5олор остуолларынан араxсан улэлииллэр. Саа, сүгэ, кус, хаас ойууларын көрдөрөр.</p> <p>2 мун</p>	<p>4 сорудах. Дор5оон хайа өттүгэр саһа сылдыарын бул. Дор5оон хайа эмэ өттүгэр саһа сылдыар: иннигэр, ортотугар, кэннигэр. Эһиги остуолгутугар тыл дьураалара сыталлар, фишканнан сөпкө бэлиэтиибит. Саа, сүгэ – с дор5оон хайа өттүгэр иһиллэрий? Кусс, хаасс. Хайа өттүгэр иһиллэрий?</p>
<p>7. Тэтэрээккэ үлэ</p> <p>3 мун</p>	<p>5 сорудах. Илиибитин сурукка эрчийэбит. Тэтэрээпитин ха4ас диэки кыратык иннэри тлэлээн са5алаатыбыт.утабыт, харандаасытын сепке тутabyт,</p>
<p>8. О5олор төгүрүччү тураллар.</p> <p>2 мун</p>	<p>6 сорудах «Түргэнник эт» О5олор төгүрүччү турун. Мин эһиэхэ тыл бастакы дор5оонун этиэм, мээчиги хаппыт о5о түргэнник ол тылы булан этэ охсор. Онтон мээчиги төттөрү миэхэ быра5ар. Чэ эрэ: а, ы, о, у, к, т, б, х.</p>

9. Тумук.

2 мун

Бүтэник сардагабыт хаалла, ылан көрүөххэйин. «Маладыастар, соруудабы барытын толордугут. Биьиги күммүт сардагалара буттулэр,онон соруудахтарбыт эмиэ буттулэр. О5олор маладыастар! Күммүт үөрдэ дии. Бүгүнгү дьарыгы сөбүлээтигит дуо? Ханлык соруудабы саамай сөбүлээтигит? Манан дьарыкпыт бүттэ.